

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydziału Wzornictwa
Katedra Historii i Teorii Designu

ul. Myśliwiecka 8
00-459 Warszawa
tel. +48 22 628 16 23

FAIR DESIGN

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA

TEORII I KRYTYKI DESIGNU

CEL KONFERENCJI

Projekt organizacji konferencji na temat teorii i krytyki wzornictwa jako forum do dyskusji dotyczącej kondycji współczesnego designu jest logiczną konsekwencją programu ZHiTD. Taka wymiana poglądów toczy się już od dłuższego czasu na świecie, co umożliwia tak teoretykom, jak praktykom projektowania lepsze zrozumienie celów, metod i strategii designu w coraz szybciej zmieniających się warunkach funkcjonowania społeczeństw. W miarę, jak wzornictwo coraz częściej postrzegane jest jako rodzaj „kultury designu“, w dyskusję tę włączają się specjaliści z innych dziedzin, jak filozofia, socjologia, ekonomia czy antropologia kultury. W Polsce jednak taka debata właściwie nie istnieje i platforma wymiany poglądów na te tematy ogranicza się do publikacji w czasopiśmie naukowych, zawodowych oraz popularnych tygodnikach i dziennikach. Drukowane tam teksty rzadko tylko stykają się z odmienną refleksją czy rzetelną krytyką, nie prowadzą więc ani do prawdziwej wymiany myśli, ani do kształtowania kompleksowego poglądu na stan dzisiejszego wzornictwa.

W tej sytuacji proponowane przez nas organizowanie raz w roku Konferencji Teorii i Krytyki Designu *FAIR DESIGN* miałyby zainicjować debatę na temat zdefiniowania bądź zastosowania istniejących już narzędzi badawczych, które posłużyłyby do opisu i analizy zmian zachodzących we współczesnym

wzornictwie. Mamy nadzieję, że tego typu spotkania byłyby okazją do wymiany poglądów między teoretykami z różnych dyscyplin, a praktykami wzornictwa. Od teoretyków oczekujemy opisu stanu współczesnego społeczeństwa z perspektywy nauk humanistycznych i społecznych (w tym zajmujących się teorią designu), od praktyków podzielenia się refleksjami na temat ich doświadczeń w projektowaniu dla dzisiejszego niestabilizowanego świata. Do udziału w sympozjach chcemy więc zaprosić ludzi związanych zarówno z wzornictwem, jak ze sztuką, filozofią, antropologią czy ekonomią. Od wszystkich oczekivalibyśmy refleksji odnoszących się do szybko zmieniających się relacji w kulturze, polityce, społeczeństwie i, oczywiście, w designie. Referaty wygłaszane będą po polsku i angielsku (tłumaczenie symultaniczne).

Konferencje FAIR DESIGN miałyby się odbywać co dwa lata. Organizacja pierwszego sympozjum jest zaplanowana na wrzesień 2015. Planowany temat „*DESIGN WOBEC WYZWAŃ WSPÓŁCZESNOŚCI: AKTYWNOŚĆ*” (najważniejsze zagadnienia są wymienione w dalszej części tego dokumentu).

FAIR DESIGN 2015

DESIGN WOBEC WYZWAŃ WSPÓŁCZESNOŚCI: AKTYWNOŚĆ

Zarys problemu

Od co najmniej dwóch dekad wzornictwo stoi wobec problemów, do rozwiązywania których nie przygotowała go ani teoria, ani praktyka wypracowywane przez różne centra rozwojowe designu w XX wieku.

Do podstawowych problemów należą:

1. Zanik tzw. wielkich narracji, a więc - w dziedzinie filozofii, nauk społecznych, kultury i polityki – spójnych, ogarniających całość życia, kultury i zachowań człowieka idei, na których mógł się oprzeć i do których mógł się odwołać.
2. Związany z tym kryzys wartości moralnych (relatywizm, permissywizm) oraz postrzeganie świata i budowanie własnej tożsamości nie w oparciu o etykę, lecz estetykę (kult celebrytów),
3. Przyspieszenie technologiczne, które skraca czas potrzebny do „oswojenia“ jego rezultatów poniżej minimum („tyrania chwili“),
4. Przechodzenie od „ery przemysłowej“ do „ery informatycznej“, gdzie coraz większą część gospodarki zajmuje przetwarzanie informacji i wytwarzanie usług.
5. Niestabilność ekonomiczna, co w warunkach globalizacji oznacza światowe oddziaływanie

gospodarki nie zrównoważonej. Normą staje się ekonomia w stanie kryzysu.

6. Wielokulturowość – stan współżycia obok siebie różnych grup społecznych kierujących się odmiennymi zasadami, wartościami, wiarą, posługujących się różnymi językami (społeczeństwo neo-plemienne). Współżycie nie zawsze oznacza jednak tolerancję wobec „innych“. Towarzyszy temu zanikanie dawnych granic terytorialnych (politycznych),

7. Sekularyzacja, której towarzyszy jednak powstawanie sekt oraz konflikty religijne, destabilizujące sytuację na skalę międzynarodową.

Wzornictwo, w większym lub mniejszym stopniu, uwikłane jest w te sytuacje. Projektanci rozwiązują nie tylko problemy estetyczne, ale też społeczne, ekonomiczne, polityczne, kulturowe. Wiele z dotychczas postulowanych postaw i strategii, np. projektowanie dla długiego trwania produktu, projektowanie dla zrównoważonego rozwoju, *design for all*, ergonomia oparta o fizyczne możliwości człowieka, wzornictwo „regionalne“, etc. staje w sprzeczności albo wymaga re-definiowania w obliczu ponowoczesności. Jeśli design, przynajmniej od czasów Williama Morrisa postrzegany (również) jako „misja społeczna“, chciałby zachować tę cechę, musi zdecydować, czy chce dążyć do zmiany obecnego modelu społeczeństwa ponowoczesnego, czy dostosować do niego swe strategie.

PROGRAM KONFERENCJI

Konferencje *FAIR DESIGN* mają stworzyć podstawę do zaprezentowania poglądów i dyskusji związanych z przedstawionymi wyżej tematami. Pierwsze z nich chcemy poświęcić różnym formom AKTYWNOŚCI występującym w ponowoczesnym społeczeństwie. To właśnie aktywność w stopniu znacznie większym, niż dawniej kształtuje naszą świadomość. Tradycyjne metody poznawania świata oparte o bierne przyswajanie wiedzy zdobytej i przetworzonej przez innych (edukacja, literatura, prasa, telewizja, etc.) są coraz częściej uzupełniane (lub wręcz zastępowane) przez aktywne/interaktywne formy poznania. Dzieje się tak zarówno w świecie realnym (praca, aktywna rekreacja, podróże, relacje międzyludzkie), jak w wirtualnym. Obie te sfery zresztą się przenikają. Tym zjawiskom towarzyszy rozszerzanie obszaru doświadczenia na cały świat oraz przyspieszenie tempa ich zdobywania (ale też weryfikowania). Powstają nowe grupy społeczne (np. tzw. klasa kreatywna, jak ją określił Richard Florida), nowe modele związków rodzinnych i partnerskich czy tempa życia (hiperaktywność vs. *slow life*). Różne formy przybiera też aktywność w sieci (portale społecznościowe, blogi, przetwarzanie informacji, nagrywanie muzyki, ale też agresja, nękanie – np. wśród młodzieży). Zmieniają się też formy aktywności w sferze konsumpcji (usługi, informacja, software). Te nowe formy aktywności nakładają się lub przeplatają z tradycyjnymi, zwłaszcza że, jak nigdy wcześniej, obok siebie (bądź wspólnie) realizowane są przez przedstawicieli różnych generacji – od kilkuletnich dzieci po osoby w wieku 80+. Powszechny jeszcze kilkadziesiąt lat temu względnie jednolity model życia, budowany na aktywności zawodowej w przedziale wieku 20-60 lat, dwu- lub trzy-pokoleniowej rodzinie, bezpośrednich interpersonalnych relacjach i kontaktach oraz wspólnych (a przynajmniej głoszonych jako wspólne) wartościach oraz funkcjonowania na określonym obszarze kulturowym, zastąpiony został przez mozaikę postaw, zachowań, sposobów działania, realizacji celów, etc. Sytuacja ta

w nieunikniony sposób prowadzi do konfliktów kulturowych, religijnych, społecznych i politycznych. Wzornictwo przez większą część XX wieku wypracowywało narzędzia odpowiednie do rozwiązywania problemów tego tradycyjnego modelu. Obecnie powinno na nowo zdefiniować swe metody oraz zadania, jakie przed nim stoją. Uważamy, że przygotowywane przez nas symposium będzie właściwym forum do podjęcia dyskusji na ten temat.

Organizator

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

Wydział Wzornictwa

Katedra Historii i Teorii Designu

www.asp.waw.pl

www.fair-design.pl

Kontakt

info@fair-design.pl